

אֲדַחֲיִן מִנֵּיהוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא מִתְעַרְבִין בְּהוֹן.
 דְּהָא אֲתָמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמַעַן הִדְעַת טוֹב וְרַע לֹא
 תֹאכַל מִמֶּנּוּ דְאַנּוּן עַרְב רַב. וְגַלִּי לֹון קְדָשָׁא בְרִיד
 הוּא דְבִיּוֹם אָכְלוּ מִמֶּנּוּ גְרָמוּ דְאַבְדּוּ ב' אָבְדִין דְאַנּוּן
 בֵּית ראשון וּבֵית שְׁנִי. דָּא אִיהוּ כִּי בִיּוֹם אָכְלִיד מִמֶּנּוּ
 מוֹת תָּמוֹת ב' פְּעָמִים. וְאַנּוּן גְּרִימוּ דְצַדִּיק יַחֲרַב וְיִבֵּשׁ
 בְּבֵית ראשון דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה, וּבְבֵית שְׁנִי
 דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה. דָּא אִיהוּ ^(ישעיה יט) וְנָהַר יִיָּהָר
 וְיִבֵּשׁ. וְנָהַר דָּא ^(נ"א ו) יַחֲרַב בְּה' תַּתָּאָה בְּגִין דְּאַסְתַּלַּק
 מִנֵּיהּ נְבִיעוּ דִּי לְאִין סוּף.

וּמִיד דִּיבְקִין יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא עֲמָא קְדִישָׁא לְחוּד,
 מִיד נָהַר דְּהוּה תָּרַב וְיִבֵּשׁ אֲתָמַר בֵּיהּ וְנָהַר
 יוֹצֵא מִעֵדֶן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְנָהַר דָּא עֲמוּדָא
 דְּאַמְצַעִיתָא. יוֹצֵא מִעֵדֶן דָּא אֲמָא עֲלָאָה, לְהַשְׁקוֹת

לשון הקודש

שְׂכִינָה עֲלִינוּהָ, וּבְבֵית שְׁנִי, שְׁהִיא
 שְׂכִינָה תַּתְּחוּנָה. זְהוּ ^(ישעיה יט) וְנָהַר יַחֲרַב
 וְיִבֵּשׁ. וְנָהַר זֶה יַחֲרַב בְּה' תַּתְּחוּנָה, בְּגַלְל
 שְׂתַסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ שְׁפַע הִי לְאִין סוּף.

וּמִיד כְּשִׁינְאוּ יִשְׂרָאֵל מִתְּחוּלוֹת, הָעַם
 הַקְּדוֹשׁ לְחוּד, מִיד נָהַר שְׁהִיה תָּרַב וְיִבֵּשׁ
 נְאֻמַר בּוּ וְנָהַר יוֹצֵא מִעֵדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת
 אֶת הַגֶּן. וְנָהַר – זֶה הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי. יוֹצֵא

מִתְדַבְּקִים וְלֹא מִתְעַרְבִים בְּהֶם, שְׁהִירי
 נְאֻמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמַעַן הִדְעַת טוֹב וְרַע לֹא
 תֹאכַל מִמֶּנּוּ, שְׁהֶם עַרְב רַב. וְגַלְלָה לְהֶם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂבִיּוֹם אָכְלוּ מִמֶּנּוּ,
 גְּרָמוּ שְׂאֲבָדוּ שְׁתֵּי אַבְדוֹת, שְׁהֶם בֵּית
 ראשון וּבֵית שְׁנִי. זְהוּ כִּי בִיּוֹם אָכְלִיד
 מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוֹת, פְּעָמִים. וְהֶם שְׁגָרְמוּ
 שְׂצַדִּיק יַחֲרַב וְיִבֵּשׁ בְּבֵית ראשון, שְׁהִיא

את הגן דא שכינתא תתאה. ובההוא זמנא אתמר
 במשה ובישראל (ישעיה נח) אז תתענג על יי פענג דאיהו
 ע' עדן נ' נהר ג' גן. ואתקיים קרא (שמות טו) אז ישיר
 משה וגו' (דף כו ע"ב) שר לא נאמר אלא ישיר. ואתהפך
 לערב רב ענג' לנג'ע ולאומין דעלמא עובדי כוכבים
 ומזלות בגוונא דפרעה ומצראי דפרח בהון שחין
 אבעבועות. אבל לישראל יהא ענג'.

ודא איהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.
 ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. האנון
 חס"ד דרועא ימינא. ובההוא זמנא הרוצה להתחפים
 ידרים. ומחנה מיכאל אתשקיין מניה ועמיה מטה
 יהודה ותרין שבטין. גבור"ה דרועא שמאלא.
 ובההוא זמנא הרוצה להעשיר יצפון. ומחנה גבריא"ל
 אתשקיין מניה ועמיה מטה דן ותרין שבטין. נצ"ח

לשון הקודש

לישראל יהיה ענג'.
 וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.
 ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים,
 שהם חס"ד זרוע ימין. ובאותו זמן הרוצה
 להתחפים ידרים, ומחנה מיכאל"ל מקבל
 ממנו, ועמו מטה יהודה ושני שבטים.
 גבור"ה זרוע שמאל. ובאותו זמן הרוצה
 להעשיר יצפון, ומחנה גבריא"ל מקבל
 ממנו, ועמו מטה דן ושני שבטים. נצ"ח

מעדן - זו אפא העליונה. להשקות את
 הגן - זו שכינה תחתונה. שבאותו זמן
 נאמר במשה ובישראל (שם נח) אז תתענג
 על ה'. פענג, שהוא ע' עדן, נ' נהר, ג' גן.
 ויתקיים הכתוב (שמות טו) אז ישיר משה
 וגו'. שר לא נאמר, אלא ישיר. ויתהפך
 לערב רב ענג' לנג'ע, ולאמות העולם
 עובדי עכו"ם, כמו שפרעה והמצרים
 שפרח בהם שחין אבעבועות, אבל

שׁוֹקֵא יְמִינָא וּמְנָה אֶתְשַׁקְיִין מִשְׂרִיָּא דְנֹרִיא"ל
 וְעַמִּיּה מִטָּה רְאוּבֵן וְתָרִין שְׁבַטִין עַמִּיּה. הו"ד שׁוֹקֵא
 שְׂמַאלָא דְעָלָה אֶתְמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צוֹלַע עַל
 יָרְכוּ וּמְנִיָּה אֶתְשַׁקְיִין מִשְׂרִיָּא דְרַפָּאֵל דְּאִיהוּ מְמַנָּא
 עַל אַסּוּזָתָא דְגָלוּתָא וְעַמִּיּה מִטָּה אֶפְרַיִם וּב' שְׁבַטִין.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים אֵלִין
 אֲנֹן אַרְבָּעָה דְנִכְנְסוּ לְפְרָדָם. חַד עָאֵל
 בְּפִישׁוּ"ן דְּאִיהוּ פִי שׁוּנָה הִלְכוֹת. תְּנִינָא עָאֵל
 בְּגִיחוּ"ן. וְתַמָּן הוּא קְבוּרָה הַהוּא דְאֶתְמַר בֵּיהּ (ויקרא יא)
 כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחֲזוֹן, גְּבִרְיָא"ל לְגַבֵּר אֵל עֲלִיָּה אֶתְמַר
 לְגַבֵּר אֲשֶׁר דְּרָבּוּ נִסְתָּרָה וַיִּסָּךְ אֱלוֹהִי בְּעֵדוּ.
 וְלֹא יָדַע גְּבִיר יֵת קְבוּרָתִיהָ עַד יוֹמָא תְּדִין דְּאֶתְנַלְיָא
 תַּמָּן. וְדָא אִיהוּ רְמֹז וּלְחַכִּימָא בְּרַמְיָא. תְּלִיתָאָה
 עָאֵל בְּחַדְקָ"ל חַד קַל וְדָא לִישְׁנָא חַדִּידָא קַלָּא

לשון הקודש

לְפְרָדָם. אַחַד נִכְנְסִים בְּפִישׁוּ"ן, שֶׁהוּא פִי
 שׁוּנָה הִלְכוֹת. הַשְּׁנַי נִכְנְסִים בְּגִיחוּ"ן, וְשָׁם
 הוּא קְבוּרָה, אוֹתוֹ שְׁנַאֲמַר בּוֹ (ויקרא יא) כָּל
 הוֹלֵךְ עַל גַּחֲזוֹן. גְּבִרְיָא"ל – גְּבִיר אֵל, עָלִיו
 נֶאֱמַר (איוב ג) לְגַבֵּר אֲשֶׁר דְּרָבּוּ נִסְתָּרָה
 וַיִּסָּךְ אֱלוֹהִי בְּעֵדוּ. וְלֹא יָדַע אִישׁ אֵת
 קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה שָׁם, וְהוּוּ
 רְמֹז, וְדִי לְחַכִּימָא בְּרַמְיָא. שְׁלִישֵׁי נִכְנְסִים
 בְּחַדְקָ"ל – חַד קַל, וְזוֹ לְשׁוֹן מְחַדְדַת קַלָּה

שׁוֹק יְמִין, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחְנָה שֶׁל
 נֹרִיא"ל, וְעַמּוֹ מִטָּה רְאוּבֵן וְשְׁנַי שְׁבַטִים
 עַמּוֹ. הו"ד שׁוֹק שְׂמַאל, שְׁעָלִיָּה נֶאֱמַר
 לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ,
 וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחְנָה רַפָּא"ל, שֶׁהוּא מְמַנָּה
 עַל רְפוּאֹת הַגָּלוּת, וְעַמּוֹ מִטָּה אֶפְרַיִם
 וְשְׁנַי שְׁבַטִים.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
 רָאשִׁים – אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנִכְנְסוּ

לְדַרְשָׁא. רַבֵּיעָא עָאל בְּפִרְתָּי דְאִיהוּ מוֹחָא דְבִיה
פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה. בְּן זוּמָא וּבֶן עֲזַאי דְעָאלוּ בְּקְלִיפִין
דְאֹרִיטָא הוּוּ לְקָאן בְּהוּן. רַבִּי עֲקִיבָא דְעָאל בְּמוֹחָא
אֲתָמַר בִּיה דְעָאל בְּשָׁלָם וְנָפַק בְּשָׁלָם.

אמר רבי אלעזר, אבא, יומא חד הווינא בני מדרשא, ושאלו חבריא מאי ניהו דאמר
רבי עקיבא לתלמידיו בשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא
תסתפנון גרמיכו דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדחכי הא סבא
דסבין קא נחית אמר לון רבנן, במאי קא תשתדלון. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי
עקיבא לתלמידיו בשתגיעו לאבני שיש וכו'. אמר לון ודאי רוא עלאה אית הכא. והא
אוקמוה במתיבתא עלאה. ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו ובגין (דאתגליא) רוא דא
ביניכו דאיהי רוא עלאה טמירא מבני דרא.

בנדאי אבני שיש טהור אנן דמנהון מיין דבניין נפקין. ואנן רמוזין באת א רישא וסופא.
ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עין החיים. מאן דאכיל מניה וחי לעלם. ואלין ב' יודין אנן
רמוזין בוויצור. ואנן תרין ויצירות. ויצירה דעלאין ויצירה דתתאין. ואנן חכמה בראש

לשון הקודש

לְדַרְשָׁה. רַבֵּיעֵי נִכְנַס בְּפִרְתָּי, שְׁהוּא
הַפֶּתַח, שָׁבוּ פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה. בְּן זוּמָא וּבֶן
עֲזַאי שְׁנַכְנְסוּ לְקַלְפוֹת שַׁל הַתּוֹרָה, הָיוּ
לְזֻקִים בָּהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנַכְנַס בַּמַּחַת,
נֶאֱמַר בּוֹ שְׁנַכְנַס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם.
אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, אַבָּא, יוֹם אַחַד הָיִיתִי
בְּבֵית הַמְּדַרְשָׁי, וְשָׁאלוּ הַחֲבֵרִים, מַהוּ
שְׁאֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, בְּשִׁתְּגִיעוּ
לְאַבְנֵי שֵׁשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מִים מִים
שְׁמָא תִּסְתַּכְּנוּ בְּעֲצָמְכֶם, שְׂכַתוּב (תהלים
קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני? בין
כְּדִ הִנֵּה זְקַן הַזְּקֵנִים. יָרַד וְאָמַר לָהֶם,
רַבָּנָן, בַּמָּה אַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים? אָמְרוּ לוֹ,

ודאי בזה שאמר רבי עקיבא לתלמידיו
בשתגיעו לאבני שיש וכו'. אמר להם,
ודאי סוד עליון יש פאן, והרי פרשוה
בישיבה העליונה, וכדי שלא תטעו
ירדתי לכם, וכדי לגלות סוד זה ביניכם,
שהוא סוד עליון טמיר מבני הדור.

ובנדאי אבני שיש טהור הם שמהם
יוצאים מים זכים, והם רמוזים באות א'
בראש ובסוף. ו' שהוא נטוי ביניהם הוא
עין החיים. מי שאוכל ממנו - וחי
לעולם. ושני היודים האלה רמוזים
בוויצור, והם שתי ויצירות, ויצירה של
העליונים ויצירה של התחתונים. והם

והכִּמְהָ בַסּוּף. תַּעֲלוּמוֹת הַכְּמָה. וְדָאֵי אַנּוּן תַּעֲלוּמוֹת מִחִכְמָה עֲלָאָה דְתַחוּת כְּתָר עֲלָאָה.
 וְאַנּוּן לְקַבֵּל ב' עֵינֵינִי דְבַהוּן תְּרִין דְמַעֲיָן נְתָתוּ בְיָמָא רַבָּא. וְאַמַּאי נְתָתוּ. בְּגִין דְאֹרִינְתָא
 מִתְרִין לִזְחִין אֲלֵין הוּא מִשָּׁה נְחִית לְיִשְׂרָאֵל. וְלֹא זָכוּ בְהוּן וְאַתְּבְּרוּ וּנְפְלוּ. וְדָא גְרַיִם אֲבוּדָא
 דְבֵית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְאַמַּאי נְפְלוּ בְּגִין דְפָרַח ו' מְנִיחֵהוּ דְאִיהוּ ו' דְוִיַּצָּר. וְיַהֲיִיב לֹון אַחֲרָנִין
 מִסְטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְמִתְמָן אֲתִיחֵיבַת אֹרִינְתָא בְּאַסּוּר וְהִתֵּר מְמִינָא חַיִּי
 וּמִשְׁמַאֲלָא מוֹתָא.

וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשִׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ טָהוֹר אַל תֵּאמְרוּ מִיָּם מִיָּם.
 לֹא תְהוּוּ שְׁקוּלִין אַבְנֵי שֵׁישׁ טָהוֹר (נ"א דְאַנּוּן ב' יוֹדִין דְוִיַּצָּר חִכְמָה עֲלָאָה וְחִכְמָה תַּתְּאָה)
 לְאַבְנֵין אַחֲרָנִין דְאַנּוּן חַיִּי וּמוֹתָא דְמִתְמָן (קַהֲלַת י') לֵב חִכְם לִימִינוּ. וְלֵב כְּסִיל לְשִׁמְאַלוּ.
 וְלֹא עוֹד אֱלָא אֲתוּן תַּסְתַּכְּנוּן גְּרַמִּיכוּ. בְּגִין דְאֲלֵין דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע אַנּוּן בְּפִרוּדָא.
 וְאַבְנֵי שֵׁישׁ טָהוֹר אַנּוּן בְּיַחוּדָא בְּלֹא פִירוּדָא כְּלָל. וְאִי תִימְרוּן דְהָא אֲסַתְּלַק עֵץ הַחַיִּים
 מְנִיחֵהוּ וּנְפְלוּ וְאִית פִירוּדָא בִּינֵיהוּ. דּוּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְגַנְדַּר עֵינֵי דְהָא לִית תְּמָן פִירוּדָא
 לְעִילָא. דְאֲלֵין דְאַתְּבְּרוּ מְאַנּוּן חַוּוּ. אֲתוּ לְנִשְׁקָא (דף כו ע"א) לִיה פָּרַח וְאַסְתַּלַּק מְנִיחֵהוּ).

לשון הקודש

כְּשִׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ טָהוֹר אַל תֵּאמְרוּ
 מִיָּם מִיָּם. לֹא תְהוּוּ שְׁוֹקְלִים אַבְנֵי שֵׁישׁ
 טָהוֹר וְנ"א שְׁהִים שְׁנֵי יוֹדִי"ן שֶׁל וִיַּצָּר, חִכְמָה
 עֲלִיּוֹנָה וְחִכְמָה תַּתְּמוֹנָה לְאַבְנֵים אַחֲרוֹת שֶׁהֵן
 חַיִּים וּמוֹת, שְׁמִשְׁם (קַהֲלַת י') לֵב חִכְם לִימִינוּ
 וְלֵב כְּסִיל לְשִׁמְאַלוּ. וְלֹא עוֹד, אֱלָא אֲתָם
 תַּסְכְּנוּ עַצְמְכֶם, בְּגַלְל שְׁאַלְהָ שֶׁל עֵץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרַע הֵם בְּפִירוּד, וְאַבְנֵי שֵׁישׁ
 טָהוֹר הֵן בְּיַחוּד בְּלִי פִירוּד כְּלָל. וְאִם
 תֵּאמְרוּ שֶׁהֵרִי הִסְתַּלַּק עֵץ הַחַיִּים מֵהֶם
 וּנְפְלוּ וַיֵּשׁ בִּינֵיהֶם פִירוּד – דְּבַר שְׁקָרִים
 לֹא יִכּוֹן לְגַנְדַּר עֵינֵי, שֶׁהֵרִי אֵין שֵׁם פִירוּד
 לְמַעְלָה. שְׁאַלְהָ שְׁנִשְׁבְּרוּ הָיוּ מֵאַלְהָ. כָּאוּ
 לְנִשְׁקָ אֹתוֹ, פָּרַח וְהִסְתַּלַּק מֵהֶם.

חִכְמָה בְּרֵאשׁ וְחִכְמָה בַסּוּף. תַּעֲלוּמוֹת
 חִכְמָה. וְדָאֵי הֵם תַּעֲלוּמוֹת מִחִכְמָה
 עֲלִיּוֹנָה שְׁתַּחַת כְּתָר עֲלִיּוֹן.
 וְהֵם כְּגַנְדַּר שְׁתֵּי עֵינִים שְׁבָהֶם שְׁתֵּי
 דְמַעוֹת יוֹרְדוֹת לְאֵם הַגְּדוֹל. וְלָמָּה יִרְדוּ?
 בְּגַלְל שֶׁהִתּוֹרָה מִשְׁנֵי הַלּוּחוֹת הִלְלוּ הָיָה
 מִשָּׁה מוֹרִיד לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכוּ בָהֶם,
 וּנְשַׁבְּרוּ וּנְפְלוּ, וְזֶה גְרַם אֲבָדֵן בֵּית
 רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְלָמָּה נְפְלוּ? בְּגַלְל שֶׁפָּרַח
 ו' מֵהֶם, שֶׁהוּא ו' שֶׁל וִיַּצָּר, וְנָתַן לָהֶם
 אַחֲרֵים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע,
 שְׁמִשְׁם נִתְּנָה תּוֹרָה בְּאַסּוּר וְהִתֵּר. מִיָּמִין
 חַיִּים, וּמִשְׁמַאֲלָ מוֹתָא.
 וְלָכֵן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי,

דָּבָר אַחַר וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. בְּיַד אֱלֹהִים לְעֵילָא בְּעֵין
 תַּיִם תַּמָּן לִית קְלִיפִין נוֹכְרָאִין הָדָא הָדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (תהלים ה) לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע. אֲבָל בְּעֵין דְּלִתְתָּא אִית
 קְלִיפִין נוֹכְרָאִין וְדָאִי. וְאִיהוּ נְטוּעַ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן
 דְּזַעִיר אַפִּין. דְּאִיהוּ חֲנוּךְ מִטְטְרוֹן דְּגֵן עֵדֶן דְּלְעֵילָא.
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִית תַּמָּן עֲרֻמָּא, לְמִיּהוּי תַּמָּן
 נִפְתָּל וְעֻקְשָׁא. וּבְגֵן דָּא וְנִהַר יוֹצֵא וְגו' וְיִכְלִינָא לְמִיּוֹמֵר
 בְּמִטְטְרוֹן יוֹצֵא מֵעֵדֶן מֵעֵדֶן דִּילִיָּה. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן
 בְּגֵן דִּילִיָּה פְּרָדִים דִּילִיָּה דְּתַמָּן עָאלוּ בְּן עֲזָאִי וּבְן זֻמָּא
 וְאַלְיִשָׁע. וְקְלִיפִין דִּילִיָּה מְסֻטָּרָא דָּא טו"ב וּמְסֻטָּרָא
 דָּא רַע. וְדָא אִסוּר וְהִתֵּר כָּשָׁר וּפְסוּל טוּמְאָה
 וְטָהֳרָה.

קָם חַד סָבָא וְאָמַר רַבִּי רַבִּי חֲכִי הוּא וְדָאִי. אֲבָל
 עֵין תַּיִם לֹא אֶתְקַרֵּי אִיהוּ. אֲלָא חֲכִי הוּא רַבִּי

לשון הקודש

דָּבָר אַחַר וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן - בְּיַד אֱלֹהִים לְעֵילָא
 לְמַעְלָה בְּעֵין תַּיִם שָׁם אִין קְלִפּוֹת
 נְכָרִיּוֹת. וְהוּ שְׁכֻתוֹב (תהלים ה) לֹא יִגְוֹרֵךְ
 רַע. אֲבָל בְּעֵין שְׁלֵמָה יֵשׁ בְּיַד אֱלֹהִים קְלִפּוֹת
 נְכָרִיּוֹת, וְהוּא נְטוּעַ בְּגֵן עֵדֶן שֶׁל זַעִיר
 אַנְפִּין, שֶׁהוּא חֲנוּךְ, מִטְטְרוֹן, שֶׁגֵן הָעֵדֶן
 הָעֵלְיוֹן שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אִין שָׁם
 עֲרֻבּוֹב שֶׁל קְלִפּוֹת לְהִיּוֹת שָׁם נִפְתָּל

וְעֻקְשָׁא. וּבְגֵן זֶה וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגו',
 וְיִכְלִינָא לְוֹמֵר בְּמִטְטְרוֹן יוֹצֵא מֵעֵדֶן -
 מֵעֵדֶן שְׁלֹו. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן - הַגֵּן שְׁלֹו,
 הַפְּרָדִים שְׁלֹו שְׁנִכְנְסוּ לְשָׁם בְּן עֲזָאִי וּבְן
 זֻמָּא וְאַלְיִשָׁע. וְקְלִפּוֹת שְׁלֹו מִצַּד זֶה טו"ב
 וּמִצַּד זֶה רַע. וְזֶה אִסוּר וְהִתֵּר, כָּשָׁר
 וּפְסוּל, טָמְאָה וְטָהֳרָה.

עֲמַד זְקֵן אַחַד וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי כִּף זֶה

דְּמִלָּה וַיִּיצֶר חַד יִצְרָה דְּטוֹב וְחַד יִצְרָה דְּרָע. דָּא
 אִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע. עֵץ דָּא אָדָם וְעִירָא
 מִסְטָרָא דְחַיִּים מַנִּיה וּמִסְטָרָא דְמוֹתָא מַנִּיה. תַּמָּן
 תְּרִין יִצִירוֹת דִּילִיָּה דְאַנוּן אִסּוּר וְהַתֵּר, וְעִלְיָה אֲתַמָּר
 וַיִּיצֶר יי אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר מִן הָאָדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים. דָּא שְׂכִינְתָא עֲלָאָה. עֲדָן
 תְּיוֹבְתָא. וְעֲלָה אֲתַמָּר וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן
 דָּא עֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא. הַגֵּן שְׂכִינְתָא תַתָּאָה. תְּלַת
 קְטִירִין אַנוּן נְשָׁמַתָּא רוּחָא נַפְשָׁא לְגַבִּיָּה. וּבַהוּן וַיְהִי
 הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. דְּאִיהוּ מִפְּיוּ מִמָּשׁ אֲתַקְרִי
 לְשְׂכִינְתָּא דְאִיהִי נְשָׁמַת חַיִּים. מִיַּד דְּאָמַר מְלִין אֲלִין
 סְלִיק לְעִילָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַבְּרִיָּא בּוֹדָאי
 מְלֵאכָא חֲזָה. וּבּוֹדָאי סְמוּךְ אֵית לָנָא מִכָּל אַתֵּר.

לשון הקודש

עֲלִינְתָה. עֲדָן – תִּשׁוּבָה. וְעִלְיָה נְאָמַר וְעֵץ
 הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן. זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי.
 הַגֵּן שְׂכִינָה תַּחְתּוּנָה. שְׁלֹשָׁה קְטִירִים
 הֵם, נְשָׁמָה רוּחַ וּנְפֶשׁ אֲצִלוּ, וּבֵהֶם וַיְהִי
 הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁהוּא מִמָּשׁ מִפְּיוּ
 נִקְרָא לְשְׂכִינָה שֶׁהִיא נְשָׁמַת חַיִּים. מִיַּד
 שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלוּ, עָלָה לְמַעְלָה. אָמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַבְּרִיָּים, בּוֹדָאי זֶה הָיָה
 מְלָאךְ, וּבּוֹדָאי תּוֹמֵךְ יֵשׁ לָנוּ מִכָּל מְקוֹם.

וּבִדְאִין אָבַל עֵץ הַחַיִּים הוּא לֹא נִקְרָא.
 אֲלֵא כִּף הוּא סוּד הַדְּבָר, וַיִּיצֶר – יִצְרָה
 אַחַת לְטוֹב וַיִּצְרָה אַחַת לְרָע. זֶה עֵץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרָע. עֵץ זֶה אָדָם קָטָן, מִצַּד
 הַחַיִּים מִמְּנוּ וּמִצַּד הַמּוֹת מִמְּנוּ. שֵׁם שְׁתֵּי
 יִצִירוֹת שְׁלוֹ שֵׁהֶם אִסּוּר וְהַתֵּר, וְעֲלִיו
 נְאָמַר וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר
 מִן הָאָדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים – זֶה שְׂכִינָה

פְּתַח קָרָא אֲבִתְרִיהּ: וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְבִיחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח מֵאֵן נָטִיל לֵיהּ. אֵלָא נָטִיל לֵיהּ מֵאַרְבָּעָה יְסוּדֵין דְּאַתְמָר בְּהוֹן וּמִשָּׁם יִפְרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אֲפֹרִיש לֵיהּ מִנְהוֹן וְשׂוּי לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

בְּגִוּוֹנָא דָּא יַעֲבֵד קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ דְּאַתְבְּרִי מֵאַרְבָּעָה יְסוּדֵין. בְּזִמְנָא דְתָב בְּתִיּוּבְתָא וּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרֵייתָא. קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לֵיהּ מִתַּמָּן. וְעַלְיָהּ אֲתָמַר וּמִשָּׁם יִפְרֵד. אֲפֹרִיש נַפְשִׁיהּ מִתְאַוָּה דִּילְהוֹן וְשׂוּי לֵיהּ בְּגִנְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא. לְעֵבְדָהּ בְּפִקּוּדֵין דְּעֵשָׂה. וְלִשְׁמָרָהּ בְּפִקּוּדֵין דְּלֹא תַעֲשֶׂה. אִי זָכָה לְנִטְרָא לָהּ אִיהוּ יְהֵא רִישָׁא עַל אַרְבָּעָה יְסוּדֵין. וְאַתְעֵבֵד נְהַר דְּאַתְשְׁקִינָן עַל יְדֵיהּ וְלֹא עַל יְדָא אַחְרָא וְאַשְׁתְּמוּדְעִין בֵּיהּ דְּאִיהוּ רַבּוֹן וְשְׁלִיט עַלְיָהּ.

לשון הקודש

ברוך הוא נוטלו משם, ועליהם נאמר ומשם יפרד. הפריד נפשו מתארתם, ושם אותו בגן שלו שהיא שכנינה, לעבדה - במצוות עשה, ולשמרה - במצוות לא תעשה. אם זכה לשמר אותה, הוא יהיה ראש על ארבעה יסודות, ויעשה נהר שמשקים על ידו ולא על ידי אחר, ומפירים בו שהוא רבון ושולט עליהם.

פְּתַח הַפְּסוּק אַחֲרָיו: וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְבִיחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח - מֵאֵן לָקַח אוֹתוֹ? אֵלָא לָקַח אוֹתוֹ מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּמִשָּׁם יִפְרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. הַפְּרִידוּ מֵהֶם, וְשָׁם אוֹתוֹ בְּגֵן עֵדֶן.

כְּמוֹ זֶה יַעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבֵן אָדָם שֶׁנִּבְרָא מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת. בְּזִמְן שֶׁשָּׁב בְּתִשׁוּבָה וּמִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ

וְאִי עֶבֶר עַל אֹרֵייתָא אֶתְשַׁקֵּיין מְמַרְרוּ דְאִילְנָא
 דְרַע דְאִיהוּ יִצְרַר הָרַע. וְכַל אֲבָרִין דְאֵנּוּן
 מְאַרְבְּעָה יְסוּדִין אֶתְמַר בְּהוּן (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם
 וְגו' וַיִּמְרְרוּ בְמַרְרוּ דְמָרְתָה. וְלִגְבֵי אֲבָרִין קְדִישִׁין
 דְגוּפָא דְאֵנּוּן מְסַטְרָא דְטוֹב עַלִּיהוּ אֶתְמַר (שמות טו)
 וַיָּבֹאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשָׁתוֹת מִיָּם מִמָּרְתָה וְגו'.
 כְּגוֹזָא דָּא אָמְרוּ מְאִירִי מִתְּנִיתִין וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם
 בְּעִבּוּדָה קָשָׁה בְּקוּשִׁיא. בְּחוּמְרַר בְּקַל וְחוּמְרַר. וּבְלִבְנִים
 בְּלִבּוֹן הִלְכְתָּא. וּבְכָל עִבּוּדָה בְּשָׂדֶה דָּא בְרִייתָא. אֶת
 כָּל עִבּוּדְתָם וְגו' דָּא מִשְׁנָה.

אִם תִּיבִין בְּתִיבְתָא אֶתְמַר בְּהוּן (שמות טו) וַיִּזְרְחוּ ה'
 עֵץ. וְדָא עֵץ חַיִּים וּבֵיהּ וַיִּמְתְּקוּ חַמְיָם. וְדָא
 מִשְׁה מְשִׁיחַ דְאֶתְמַר בֵּיהּ (שמות יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ.
 מִטָּה דָּא מְטַטְרוֹן מְסַטְרִיהּ חַיִּים וּמְסַטְרִיהּ מִיתָה.

לשון הקודש

בְּעִבּוּדָה קָשָׁה - בְּקוּשִׁיא. בְּחוּמְרַר - בְּקַל
 וְחוּמְרַר. וּבְלִבְנִים - בְּלִבּוֹן הִלְכָה. וּבְכָל
 עִבּוּדָה בְּשָׂדֶה - זוּ בְרִייתָא. אֶת כָּל
 עִבּוּדְתָם וְגו' - זוּ מִשְׁנָה.

אִם שְׂבִים בְּתִשׁוּבָה, נֶאֱמַר בְּהֶם (שם)
 וַיִּזְרְחוּ ה' עֵץ, וְזֶה עֵץ חַיִּים, וְבוּ וַיִּמְתְּקוּ
 חַמְיָם. וְזֶה מִשְׁה מְשִׁיחַ, שְׁנֵאמַר בּוּ (שם)
 וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. מִטָּה זֶה
 מְטַטְרוֹן, מְצַדוּ חַיִּים וּמְצַדוּ מִיתָה.

וְאִם עֶבֶר עַל הַתּוֹרָה, הֵם מְשַׁקִּים
 מְמַרְרוֹת הָעֵץ שֶׁל רַע שֶׁהוּא יִצְרַר הָרַע.
 וְכַל הָאֲבָרִים שֶׁהֵם מְאַרְבְּעָה יְסוּדוֹת,
 נֶאֱמַר בְּהֶם (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם וְגו'.
 וַיִּמְרְרוּ - בְּמַרְרוֹת שֶׁל מָרְתָה. וְלִגְבֵי
 אֲבָרִים קְדוּשִׁים שֶׁל הַגּוּף שֶׁהֵם מְצַד
 הַטּוֹב, עַלִּיהֶם נֶאֱמַר (שם טו) וַיָּבֹאוּ מִרְתָּה
 וְלֹא יָכְלוּ לְשָׁתוֹת מִיָּם מִמָּרְתָה וְגו'. כְּגוֹזָא
 אָמְרוּ בְּעִלֵי הַמִּשְׁנָה, וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם

בַּד אֶתְהַפֵּךְ לְמַטָּה אִיהוּ עֵזֶר מִסְטָרָא דְטוֹב. בַּד
 אֶתְהַפֵּךְ לְחַוְיָא אִיהוּ פְּנִנְדוּ. מִיָּד (שמות ד) וַיָּנֶם מֹשֶׁה
 מִפְּנֵיו.

וְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא מְסַר לִיה בִּידָא דְמֹשֶׁה וְאִיהוּ
 אֲזַרְיִיתָא דְבַעַל פֶּה דְבִיָּה אֲסוּר וְהִתֵּר.
 מִיָּד דְמַחָא בִיָּה בְּטִינְרָא נְטִל לִיה קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא
 בִּידֵיה. וְאֶתְמַר בִּיָּה (שמואל ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בִּשְׁבֹט
 לְמַחָא לִיה בִּיָּה. וְשִׁב"ט אִיהוּ יַעַר הָרַע חוּיָא. וְכֹלָא
 אִיהוּ בְּגִלוּתָא מַחְמַת דִּילֵיה. וְעוֹד וּמִשָּׁם יִפְרֵד. וּפְאָה
 אִיהוּ בַר נָשׁ דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאֲזַרְיִיתָא. דְּבִזְמַנָּא דְנָטִיל
 לִיה קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא מַחָא גוּפָא מְאַרְבְּעָה יְסוּדִין.
 אֶתְפָּרֵשׁ מִתַּמָּן וְאֲזִיל לְמַחְוֵי רִישָׁא בַּד' (דף כו ע"ב) חִיוּן
 וְאֶתְמַר בְּחוּן עַל פְּסִים יִשְׁאוּנְךָ וְגו'.

וַיְצַו יי אֱלֹהִים וְגו' הָא אֲזַקְמוּהָ לִית צו אֵלָא

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

בְּשִׁמְתֵּהֶפֶךְ לְמַטָּה הוּא עֵזֶר מִצַּד הַטּוֹב. וְשִׁב"ט הוּא יַעַר הָרַע נְחֹשׁ, וְהַכֵּל הוּא
 בְּשִׁמְתֵּהֶפֶךְ לְנְחֹשׁ הוּא פְּנִנְדוּ. מִיָּד (שם יד) וַיָּנֶם מֹשֶׁה מִפְּנֵיו.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַר בִּיד מֹשֶׁה,
 וְהִיא תוֹרָה שְׁבַע לְפִה, שְׁבַע אֲסוּר וְהִתֵּר.
 מִיָּד שְׁהֶכָה בּוּ בְּפִלַע, לְקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בִּידוֹ, וְנֶאֱמַר בּוּ (שמואל-ב כג)
 וַיֵּרֶד אֵלָיו בִּשְׁבֹט, לְהַכּוֹת אוֹתוֹ בּוּ.
 וְשִׁב"ט הוּא יַעַר הָרַע נְחֹשׁ, וְהַכֵּל הוּא
 בְּגִלוּת מַחְמַתוֹ. וְעוֹד, וּמִשָּׁם יִפְרֵד. אֲשֶׁרִי
 הָאִישׁ שִׁישְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, שְׁבִזְמַן שִׁיקַח
 אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּהוֹמָה הִנֵּה
 מְאַרְבְּעָה יְסוּדוֹת, נִפְרֵד מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ
 לְהִיּוֹת רֹאשׁ בְּאַרְבַּע חִיּוֹת, וְנֶאֱמַר בְּהֵם
 עַל פְּסִים יִשְׁאוּנְךָ וְגו'.

וַיְצַו ה' אֱלֹהִים וְגו', הָרִי פִרְשׁוּהָ אִין צו

עֲבוּדָה זָרָה דְּמִתְמָן אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאִיהִי בְּכַבֵּד.
 דְּמִינָה תְּכַבֵּד הָעֲבוּדָה דְּאִיהִי עֲבוּדָה זָרָה לִיהּ וְהַכְּבֵד
 בּוֹעִים. וְהָא אִוְקְמוּהָ כָּל הַבּוֹעִים כְּאִלוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה
 זָרָה דָּא אִיהוּ וְיִצְו. עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוּת דְּמִים
 כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (בראשית ט) כְּאָדָם דְּמוּ יִשְׁפֹךְ. וְדָא מָרָה
 חֲרָבָא דְּמִלְאָךְ הַמּוֹת כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (משלי ה)
 וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כְּלַעְנָה חֲדָה כְּחָרֵב פִּיּוֹת. לְאִמַר דָּא
 גְּלוּי עֲרִיּוֹת וְדָא טַחּוּל עֲלִיָּה אֲתָמַר (משלי ל) אֲכָלָה
 וּמַחֲתָה פִּיהּ וְגו' דְּטַחּוּל לִית לִיהּ פּוּמָא וְעֶרְקִין
 וְאֵת־שְׁקִיָּא מִעֲבִירוּ דְּדָמָא אִוְכְמָא דְּכַבֵּד וְלֹא
 אֲשַׁבְּחָנָא לִיהּ פּוּמָא. וְדָא אִיהוּ אֲכָלָה וּמַחֲתָה פִּיהּ
 וְגו'. כָּל שׁוֹפְכֵי דְּמִים מִמָּרָה אֲנּוּן. דְּעֶרְקִין דְּדָמָא
 דְּלִבָּא מִיַּד דְּחֻזָּאן מָרָה כְּלַחוּן בְּרַחֲוּן קְדָמָה.

וְעֲרִיין כְּלָהוּ אֲתַכְסִיין בְּחִשׁוּכָא בְּדָם אִוְכְמָא

לשון הקודש

גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְזֶה טַחּוּל, עֲלִיו נֹאמַר (שם ו)
 אֲכָלָה וּמַחֲתָה פִּיהּ וְגו', שֶׁלְטַחּוּל אֵין פֶּה
 וְעֶרְקִים, וּמִשְׁקָה מִעֲבִירוֹת הַדָּם הַשְּׁחֹר
 שֶׁל הַכְּבֵד, וְלֹא מִצְאָנוּ לוֹ פֶּה. וְזֶהוּ אֲכָלָה
 וּמַחֲתָה פִּיהּ וְגו'. כָּל שׁוֹפְכֵי דְּמִים הֵם
 מִמָּרָה, שְׁעֶרְקֵי הַדָּם שֶׁל הַלֵּב, מִיַּד
 כְּשֶׁרוֹאִים מָרָה, כְּלָם בּוֹרְחִים מִלְּפָנֶיהָ.
 וְכָל הָעֲרִיּוֹת מִתְכַּסִּים בְּחִשׁוּךְ בְּדָם שְׁחֹר
 שֶׁל הַטַּחּוּל. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל שְׁפִיכוּת דְּמִים

אֵלֶּא עֲבוּדָה זָרָה, שְׁמִשְׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים,
 וְהִיא בְּכַבֵּד, שְׁמִמְנָה תְּכַבֵּד הָעֲבוּדָה,
 שֶׁהִיא עֲבוּדָה זָרָה לוֹ, וְהַכְּבֵד בּוֹעִים. וְהָרִי
 פִּרְשׁוּהָ, כָּל הַבּוֹעִים כְּאִלוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה
 זָרָה. זֶהוּ וְיִצְו. עַל הָאָדָם – זוֹ שְׁפִיכוּת
 דְּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (בראשית ט) כְּאָדָם דְּמוּ
 יִשְׁפֹךְ. וְזוֹ מָרָה, הַחֲרָב שֶׁל מִלְאָךְ הַמּוֹת,
 כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה
 כְּלַעְנָה חֲדָה כְּחָרֵב פִּיּוֹת. לְאִמַר – זֶה

דְּטָחֹל. מָאן דְּעֵבֵר עַל שְׂפִיכַת דְּמָא וְעִבּוּדָּה זָרָה
 וְגִלּוּי עֲרִיזוֹת גְּלִיָּא נִשְׁמַתִּיה בְּכַבֵּד מָרָה טָחֹל וְדִיִּינִין
 לִיה בְּגִיחָנָם וְתַלְת מְמַנָּן עַלִּיִּהוּ מִשְׁחִית אָף וְחִימָה.
 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה עֲרִיזִין אֲנֹן כְּחֶשְׁבֹן י"ה. וְשִׁית אַחֲרֵינִין
 כְּחֶשְׁבֹן ו'. קָדָם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וְשְׂכִינְתָּא
 עִמָּהוֹן. מְנִי קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל (ויקרא יח) עֲרוֹת
 אֲמִךָ לֹא תִגְלֶה. וְדָא גְלוּתָא אִיהוּ גְלוּי עֲרוֹתָה
 דְּשְׂכִינְתָּא הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחַה
 אֲמִכֶם. וְעַל גְּלוּי עֲרִיזוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְשְׂכִינְתָּא
 בְּגָלוּתָא. וְדָא אִיהִי עֲרוֹה דְשְׂכִינְתָּא. וְהִיא עֲרוֹה אִיהִי
 לִילִית אֲמָא דְעֵרְב רַב. וְעֵרְב רַב אֲנֹן עֲרִיזוֹת דִּילָהּ
 וְעֲרִיזוֹת דְיִשְׂרָאֵל דְלַעֲלֵא דְעֲלִיהּ אֲתָמַר (ויקרא יח) עֲרוֹת
 אֲבִיךָ לֹא תִגְלֶה.

וְאֲנֹן אֲפְרִישִׁין בֵּין ה' ה' ה' ה' אֲתִקְרִיב ו' בִּינִיִּיהוּ

לשון הקודש

השכינה. זהו שפיתוב (ישעיה ג) ובפשיעכם
 שלחה אמכם. ועל גלוי עריות גלו
 ישראל ושכינה בגלות, וזוהי ערות
 השכינה. וערוה זו היא לילית, אמם של
 ערב רב. וערב רב הם עריות שלחה
 ועריות של ישראל שלמעלה, שעליו
 נאמר (ויקרא יח) ערות אביך וגו' לא תגלה.
 והם הפרידו בין ה' ה' ה' ה' שלא תתקרב ו'

ועבודה זרה וגלוי עריות, גולה נשמתו
 בכבוד מרה טחול, ודנים אותו בגיהנם.
 ושלשה ממנים עליהם - משחית אף
 וחמה. ט"ו עריות הם כחשבון י"ה, וששה
 אחרים כחשבון ו'. לפני שגלו ישראל
 בגלות ושכינה עמם, צוה הקדוש ברוך
 הוא את ישראל, (ויקרא יח) ערות אמן לא
 תגלה. והגלות הזו היא גלוי ערות

הָדָא הוּא דְכְתִיב, עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִגְלֶה. וְאֲנוּן
 שְׂכִינָתָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה. דְּבוֹמְנָא דְעֵרֵב רַב דְּאֲנוּן (ס"י
 נג"ע ר"ע) נְפִילִים גְּבוּרִים עַמְלָקִים ר'פָּאִים עַנְקִים בִּין
 ה' ה', לִית רְשׁוֹ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְקַרְבָּא בִּינֵיהוּ.
 וְרִזָּא דְמַלְאָה (ישעיה יט) וְנָהָר יַחֲרֵב וַיִּבֶשׂ יַחֲרֵב בָּהּ עֲלָאָה
 וַיִּבֶשׂ בָּהּ תַתָּאָה. בְּגִין דְּלֹא יִתְפַּרְנְסוּן עֵרֵב רַב מִן
 ו' דְּאִיהוּ עֵץ חַיִּים. וּבְגִין דָּא לִית קָרִיבוּ לוֹ בִּין ה'
 ה' בּוֹמְנָא דְעֵרֵב רַב בִּינֵיהוּ.

וְלִית רְשׁוֹ לְאֵת י' לְקַרְבָּא בָּהּ תִּנְיִינָא הָדָא הוּא
 דְכְתִיב עֲרוֹת פִּלְתֵּךְ לֹא תִגְלֶה. וְאֲנוּן אֶפְרִישׁוּ
 בִּין ו' לָהּ עֲלָאָה הָדָא הוּא דְכְתִיב עֲרוֹת אִשָּׁת אָבִיךָ
 לֹא תִגְלֶה. דִּי אִיהוּ אָב. ה' אָם. ו' בֵּן. ה' בַּת. וּבְגִין
 דָּא מְנִי לְגַבִּיָּה ה' עֲלָאָה. עֲרוֹת אִשָּׁת אָבִיךָ לֹא
 תִגְלֶה. עֲרוֹת אַחֻתְךָ בַּת אָבִיךָ דָּא ה' תַתָּאָה. אֵת

לשון הקודש

עֵץ חַיִּים. וְלִכְּנֵן אִין הִתְקַרְבוּת לוֹ בִּין ה'
 ה' בּוֹמֵן שְׁעֵרֵב רַב בִּינֵיהֶם.

וְאִין רְשׁוֹת לְאוֹת י' לְהִתְקַרֵּב לָהּ
 הַשְּׂנֵינָה. זְהוּ שְׂכָתוּב עֲרוֹת פִּלְתֵּךְ לֹא
 תִגְלֶה. וְהֵם הִפְרִידוּ בִּין ו' לָהּ הַעֲלִיזָנָה.
 זְהוּ שְׂכָתוּב עֲרוֹת אִשָּׁת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה.
 שׁוֹי הִיא אָב, ה' אָם, ו' בֵּן, ה' בַּת. וְלִכְּנֵן
 צוּה אֱלִיּוֹ ה' עֲלִיזָנָה. עֲרוֹת אִשָּׁת אָבִיךָ
 לֹא תִגְלֶה. עֲרוֹת אַחֻתְךָ בַּת אָבִיךָ - זו

בִּינֵיהֶם. זְהוּ שְׂכָתוּב (ס) עֲרוֹת אִשָּׁה
 וּבִתָּה לֹא תִגְלֶה. וְהֵם שְׂכִינָה עֲלִיזָנָה
 וְתַתָּוֹנָה. שְׂבוֹמֵן שְׁעֵרֵב רַב, שְׁהֵם:
 נְפִילִים גְּבוּרִים עַמְלָקִים ר'פָּאִים
 עַנְקִים, בִּין ה' לָהּ, אִין רְשׁוֹת
 לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהִתְקַרֵּב בִּינֵיהֶם,
 וְסוּד הַדְּבָר - (ישעיה יט) וְנָהָר יַחֲרֵב וַיִּבֶשׂ.
 יַחֲרֵב בָּהּ עֲלִיזָנָה, וַיִּבֶשׂ בָּהּ תַתָּוֹנָה.
 כְּדִי שְׁלֹא יִתְפַּרְנְסוּ עֵרֵב רַב מוֹ שְׁהִיא

בַּת בְּנָה וְאֵת בַּת בְּתָה אֲנֹנִי ה"א ה"א דְּאֲנֹנִי תוֹלְדִין
 דְּה'. עֲרוֹת אַחֵי אָבִיךָ דָּא יו"ד דְּאִיהוּ תוֹלְדָה דְּאֵת
 י' וְאִיהוּ אֵח לְוֹא"ו.

סוֹף סוֹף בְּזִמְנָא דְּעַרְב רַב מְעוֹרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל לִית
 קְרִיבוּ וְיַחְוּדָא בְּאַתְוֹן שֵׁם יְהו"ה, וּמִיָּד
 דִּיתְמַחוּן מְעַלְמָא אֲתָמַר בְּאַתְוֹן דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּבְגִין
 דָּא אָדָם דְּאֲנֹנִי יִשְׂרָאֵל אֵית לֹון יַחְוּדָא בְּאוֹרֵייתָא
 דְּאֲתָמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ.
 וְאִיהִי מִטְרוֹנֵיתָא מְלָכוֹת. דְּמִסְטָרָהּ אֲתִקְרִיאֵו
 יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וּבְגִין דָּא אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לֹא טוֹב הָיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֵשֶׂה לוֹ עֵזֶר בְּנִגְדּוֹ דָּא
 מִשְׁנָה אֲתָתָא דְּהַהוּא נַעַר וְאִיהוּ (נ"א וְאִיהִי) שְׂפָתָהּ
 דְּשִׁכְנֵיתָא. וְאִי זְכוּ יִשְׂרָאֵל אִיהִי עֵזֶר לֹון בְּגָלוּתָא

לשון הקודש

אָחָד. וְלִכְּזֵן אָדָם, שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם
 יַחְוּד בְּתוֹרָה, שְׁנַאֲמַר בָּהּ (משלי ג) עֵץ
 חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ, וְהִיא הַגְּבִירָה
 מְלָכוֹת, שְׁמַעְדָּה נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי
 מְלָכִים. וְלִכְּזֵן אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 לֹא טוֹב הָיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֵשֶׂה לוֹ
 עֵזֶר בְּנִגְדּוֹ. זֶה מִשְׁנָה, אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
 נַעַר, וְהוּא (וְהִיא) שְׂפָתָהּ הַשִּׁכְנֵינָה. אִם
 זְכוּ יִשְׂרָאֵל – הִיא עוֹזֶרֶת לָהֶם בְּגָלוּת

ה' תַּחְתּוֹנָה. אֵת בַּת בְּנָה וְאֵת בַּת בְּתָה
 – הֵם ה"א ה"א, שְׁהֵם תוֹלְדוֹת שֶׁל ה'.
 עֲרוֹת אַחֵי אָבִיךָ – זוּ יו"ד, שְׁהוּא תוֹלְדָה
 שֶׁל אוֹת י', וְהוּא אֵח לְוֹא"ו.

סוֹף סוֹף בְּזִמְן שְׁעַרְב רַב מְעַרְבִים
 בְּיִשְׂרָאֵל, אִין קַרְבָּה וְיַחְוּד בְּאוֹתִיּוֹת
 שֵׁם יְהו"ה. וּמִיָּד שְׁיַמְחוּ מִהָעוֹלָם, נְאָמַר
 בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (זכריה יד)
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ

מִסְפָּרָא דְהֵתֵר מָהוּר פֶּשֶׁר. וְאִי לָאו אִיהִי כְּנִגְדּוֹ
מִסְפָּרָא דְטָמֵא פְּסוּל אָסוּר. מָהוּר הֵתֵר פֶּשֶׁר אִיהוּ
יֵצֵר הַטּוֹב. פְּסוּל טָמֵא אָסוּר אִיהוּ יֵצֵר הָרָע.

וְאֵתְתָא דְאִית לָהּ דָּם מִזְהַר וְדָם נִגְדָה מִסְפָּרָא
דְּמִשְׁנָה אִיהִי שׁוּיָא לִיָּה וְלָאו אִיהִי בַת
זוּגִיָּה יְחוּדָא דִּילִיָּה. דִּלִּית יְחוּדָא עַד דְּעֵרֵב רַב
יִתְמָחוּן מִעֲלָמָא. וּבְגִין דָּא אֲתִקְבֵּר מִשָּׂה לְבַר
מֵאֲרַעָא קְדִישָׂא. וּקְבוּרְתָא דִּילִיָּה מִשְׁנָה אִיהִי וְלָאו
יָדַע גְּבַר יַת קְבוּרְתִּיהָ עַד יוֹמָא הָדִין. קְבוּרְתָא דִּילִיָּה
מִשְׁנָה דְשִׁלְטָא עַל מִטְרוּנִיתָא דְאִיהִי קַפְלָה לְמִשָּׂה
וּמִלְבָּא. וּמִטְרוּנִיתָא (דף כז ע"א) מִתְפָּרְשָׂא מִבְּעֵלָה. בְּגִין
דָּא (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד פִּי
וּמְלוּךְ דָּא אִיהוּ עֶבֶדָא יְדִיעָא. וְשִׁפְחָה דָּא מִשְׁנָה.
וְנָבֵל פִּי יִשְׁבַּע לָחֶם דָּא עֵרֵב רַב, עִם נָבֵל וְלָאו חֲכָם.

לשון הקודש

וְלָאו יָדַע אִישׁ אֵת קְבוּרְתּוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה.
קְבוּרְתּוֹ מִשְׁנָה שְׁשׁוּלְטָת עַל הַגְּבִירָה,
שֶׁהִיא קַפְלָה לְמִשָּׂה וּמְלוּךְ. וּגְבִירָה
מִתְפָּרְדַת מִבְּעֵלָה. וְלָבֵן (משלי ל) תַּחַת
שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד פִּי
וּמְלוּךְ - זֶהוּ עֶבֶד הַיְדוּעֵ. וְשִׁפְחָה - זֶה
מִשְׁנָה. וְנָבֵל פִּי יִשְׁבַּע לָחֶם - זֶה עֵרֵב
רַב. עִם נָבֵל וְלָאו חֲכָם.

מִצַּד שֶׁל הֵתֵר מָהוּר פֶּשֶׁר. וְאִם לֹא -
הִיא כְּנִגְדּוֹ מִצַּד שֶׁל טָמֵא פְּסוּל אָסוּר.
מָהוּר הֵתֵר וְכִשֶּׁר הוּא יֵצֵר הַטּוֹב. פְּסוּל
טָמֵא אָסוּר הוּא יֵצֵר הָרָע.

וְאִשָּׁה שְׂשִׂישׁ לָהּ דָּם מִזְהַר וְדָם נִגְדָה מִצַּד
שֶׁל הַמִּשְׁנָה הִיא שְׂמָה אוֹתוֹ וְאִינָה בַת
זוּגוֹ, הַיְחוּד שָׁלוֹ, שְׂאִין יְחוּד עַד שֶׁעֵרֵב
רַב יִמְחוּ מִהָעוֹלָם. וְלָבֵן נִקְבֵּר מִשָּׂה מְחוּץ
לְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וּקְבוּרְתּוֹ הִיא מִשְׁנָה,

עוֹד פָּתַח וְאָמַר. וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל
 חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וְוִי לְעֵלְמָא
 דְּאַנּוֹן אֲפִימִין לְבָא וּסְתִימִין עֵינִין דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין
 בְּרֵזִי דְּאוֹרֵייתָא וְלֹא יוֹדְעִין. דְּוַדַּאי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף
 הַשָּׁמַיִם אֲנּוֹן עֲפִי הָאָרֶץ. וְאַפִּילוּ בְּאַלִּין דְּאַנּוֹן נֶפֶשׁ
 חַיָּה לָא אֲשַׁתְּכַח עוֹר בְּהוֹן ^(בְּגִלּוֹתָא) לְשַׁכְּנֵתָא בְּגִלּוֹתָא
 וְלֹא לְמִשָּׁה דְּאִיהוּ עֲמָה. דְּבְכָל זְמַנָּא דְּגַלְתָּ שַׁכְּנֵתָא
 לָא זֵו מְנַה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא מָאן יְהִיב עוֹבְדָא דְּאָדָם
 בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשָּׁה. אָמַר לִיה פְּרִי וְאַנְתָּ אֲמַרְתָּ
 חָכִי וְכִי לָא אֹלִיפֶת ^(ישעיה מו) מְגִיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית.
 אָמַר לִיה חָכִי הוּא וְדַאי. וּבְגִין דָּא מִשָּׁה לָא מִית
 וְאָדָם אֲתַקְרִי אִיהוּ. וּבְגִינֵיה אֲתַמַּר בְּגִלּוֹתָא בְּתַרְאָה
 וְלֹאָדָם לָא מְצָא עוֹר אֶלָּא כְּלִהוּ כְּנַגְדּוֹ. וְכֵן עֲמוּדָא

לשון הקודש

לֹא זֵו מְנַה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהִרִי מִי גִתִּין מַעֲשֵׂה
 שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשָּׁה? אָמַר לוֹ: בְּגִי
 וְאַתָּה אֲמַרְתָּ כֵּךְ? וְכִי לָא לְמַדְתָּ ^(ישעיה מו)
 מְגִיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית! אָמַר לוֹ, כֵּךְ
 הוּא וְדַאי. וְלִכְּן מִשָּׁה לֹא מִת, וְהוּא נִקְרָא
 אָדָם, וּבְגִלּוֹתָא נְאָמַר בְּגִלּוֹת הָאֲחֵרוֹנָה
 וְלֹאָדָם לָא מְצָא עוֹר, אֶלָּא כְּלָם כְּנַגְדּוֹ.
 וְכֵן נְאָמַר בְּעֲמֹד הָאֲמַעְעִי וְלֹאָדָם לָא

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים מִן
 הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף
 הַשָּׁמַיִם. אוֹי לְעוֹלָם שְׁהֵם אֲטוּמִי לֵב
 וּסְתוּמִי עֵינַיִם שְׁלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת
 הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים. שׁוּדַאי חַיַּת הַשָּׂדֶה
 וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עֲפִי הָאָרֶץ, וְאַפִּילוּ
 בְּאַלּוֹ, שְׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא נִמְצָא בְּהֵם
 עוֹר וּבְגִלּוֹת לְשַׁכְּנֵיה בְּגִלּוֹת, וְלֹא לְמִשָּׁה
 שְׁהוּא עֲמָה, שְׁבְכָל זְמַן שְׁגַלְתָּה שַׁכְּנֵיה